

Asiakkaana terveydenhuollossa

(s. 135-145)

Miksi lääkäriin?

- fyysiset oireet - kipu
- *yleisoire* =
koko elimistössä vaikuttava oire,
kuten kuume, väsymys tai tahaton laihtuminen

Miten diagnoosi tehdään?

- murtuma sääriluussa
- anemia

Kliininen tutkimus

- kerätään esitiedot eli *anamneesi* - oireiden alkaminen ja kesto
- *status - potilaan tutkiminen* - fyysinen tutkimus (katselu, kuuntelu, tunnustelu)

Diagnoosi eli taudinmääritys

- diagnoosi voi edellyttää esim. veri-tai kuvantamistutkimuksia - lähete tutkimuksiin sekä mahdollisesti erikoissairaanhoidon

Hoitopäätös ja hoidon seuranta

- lääkäri ja potilas päättävät hoidosta yhdessä
- *hoito- ja/tai kuntoutussuunnitelma* sovitetaan potilaan tarpeiden ja toiveiden mukaan
- potilas ei päättä, mitä hoitoja hänelle tarjotaan, mutta ratkaisee, mitä hoitoja käyttää

- *omahoito*

= potilaan itsensä toteuttamaa, ammattihenkilön kanssa yhdessä suunnittelemaa näyttöön perustuvaa hoitoa, tärkeää etenkin pitkäaikaissairauksien yhteydessä

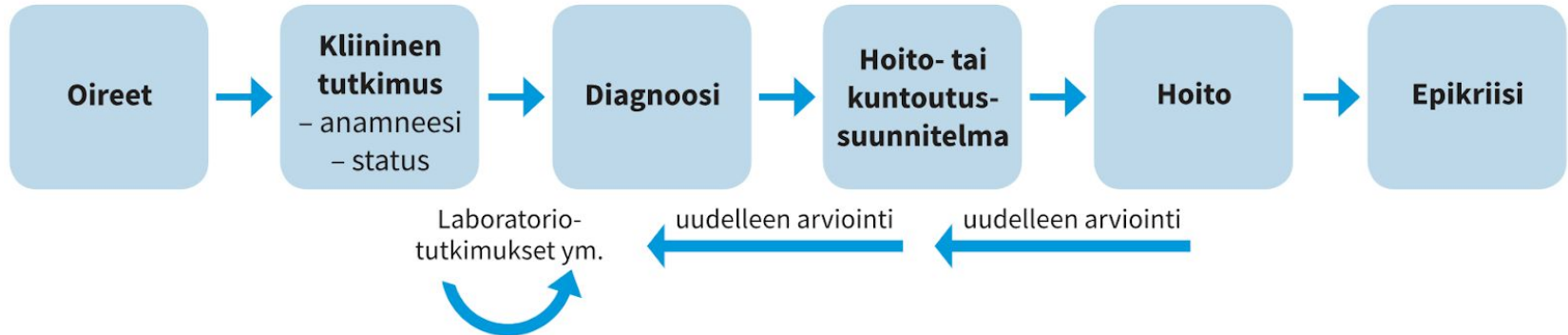
- jos annettu hoito ei auta, on hyvä ottaa uudestaan yhteyttä terveydenhuoltoon

→ hoitolinjaa vaihdetaan tarpeen mukaan

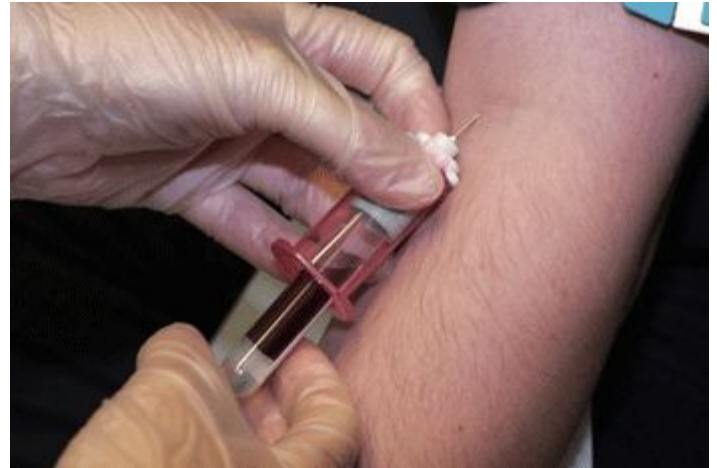
Epikriisi

- hoidon päätyttyä laadittu kertomus sairauden kulusta, hoidosta ja jatkosuunnitelmista
- tarkoitettu terveydenhuollon ammattilaisille ja potilaalle
- liitetään potilasta koskeviin *potilasasiakirjoihin*
- voi tarkastella *Omakanta-palvelussa*

Tutkimuksia

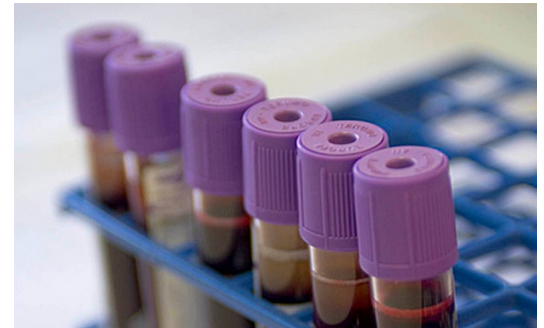
- virtsanäyte (U)
- ulostenäyte (F)
- verinäytteet
- biopsia eli solunäyte

- verinäytteiden s. 139

viitearvot - kertovat välin, johon 95% näytteistä asettuu

tavoitearvo - tutkimuksen määritelty taso, jonka ylittäminen tai alittaminen lisää sairastumisriskiä

Kallen labratulokset

- Hb 115
- B-Leuk 12,4
- CPR 8
- fP-Trigly 5
- fP-Kol 8
- fP-Gluk 6

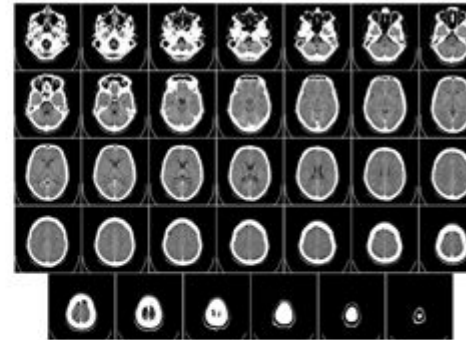

Kuvantamismenetelmiä

- röntgenkuvaus

- tietokonekerroskuvaus eli TT

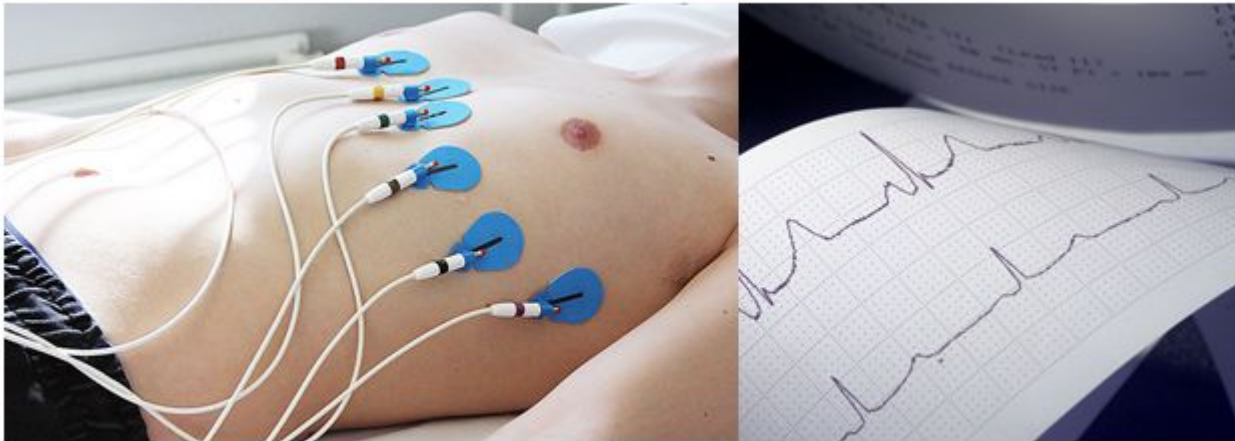
- magneettikuvaus eli MRI

- kaikukuvaus eli ultraäänitutkimus

- EKG eli elektrokardiografia

- EEG eli elektroenkefalografia

- tähystystutkimus eli endoskopia
 - endoskooppi
 - koepala
 - tähystyskirurgia

Potilaan oikeudet

- *potilaslaki* eli laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1993)
- sovelletaan kaikissa terveydenhuollon yksiköissä
- potilaan oikeuksista säädetään myös mm. terveydenhuoltolaissa, kansanterveyslaissa ja potilasvahinkolaissa

Tiedonsaantioikeus

- oikeus saada tietoa omasta terveydentilasta, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista sekä muista seikoista, joilla on merkitystä hoidon kannalta
- selvityksen oltava sellainen, että potilas ymmärtää sen sisällön
- alaikäistä koskeva selvitys annetaan hänen huoltajalleen
- selvitystä ei tehdä, jos se potilas ei sitä halua tai jos tiedon saamisesta aiheutuu vakavaa vaaraa potilaan hengelle tai terveydelle

- hoitoa koskevat tiedot merkitään potilasasiakirjoihin
- tiedot ovat salaisia: annetaan sivullisille vain potilaan kirjallisella suostumuksella
- salassapitovelvollisuus koskee terveydenhuollon yksiköissä työskenteleviä ja se säilyy työsuhteen päättymisen jälkeenkin
- potilaalla oikeus tarkastaa itseään koskevat tiedot

Itsemääräämisoikeus

- osallistuminen esim. omaa hoitoa ja kuntoutusta koskevaan päätöksentekoon
- hoitotoimenpiteisiin tarvitaan potilaan suostumus
- alaikäisen potilaan mielipide selvitetään, kun se on hänen ikäänsä ja kehitystasonsa nähden mahdollista
- hoitotahto = vapaamuotoinen asiakirja, jolla voi ilmaista omaan hoitoonsa liittyvät toiveensa hoitohenkilökunnalle

Oikeus hoitoon

- jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus saada terveydentilansa edellyttämää terveyden- ja sairaanhoitoa
- oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon, lääketieteellisesti perusteltua, näyttöön perustuvaa ja turvallista

- oikeus hyvään, kunnioittavaan ja asialliseen kohteluun
 - potilaan ihmisarvoa, vakaumusta ja yksityisyyttä kunnioitetaan
 - yksilölliset tarpeet, äidinkieli ja kulttuuri huomioidaan mahdollisuuksien mukaan
-
- henkilö voi valita itse, minkä terveysaseman palveluja käyttää
 - terveysaseman vaihdosta tehdään kirjallinen ilmoitus molemmille terveysasemille

Kiireellinen sairaanhoito

- oikeus saada välittömästi asuinkunnasta riippumatta
- ensiapu ja kiireellinen päivystys

Kiireetön hoito - hoitotakuu

- oikeus päästä julkiseen terveydenhuoltoon (perusterveydenhuolto, suun terveydenhoito ja erikoissairaanhoido) tietyn ajan sisällä
- potilaalle ilmoitettava hoitoon pääsyn ajankohta
- jos potilasta ei voida hoitaa määräajassa omassa terveyskeskuksessa tai sairaalassa, hänet ohjataan hoitoon muualle, esim. yksityiseen terveydenhuoltoon
- pyritään takaamaan hoito tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta

Valitusoikeus

- jos potilas ei ole tyytyväinen saamaansa hoitoon tai kohteluun tai on tapahtunut jokin virhe, on hyvä keskustella avoimesti hoitohenkilökunnan kanssa
- potilas voi tehdä *muistutuksen* hoitopaikan johdolle tai *kantelun* terveydenhuoltoa valvoville viranomaisille
- tarkoituksena palauttaa yhteisymmärrys ja luottamus hoitoon sekä lisätä potilasturvallisuutta

- jos on tapahtunut henkilövahinko, potilas voi tehdä *potilasvahinkoilmoituksen* ja hakea taloudellista korvausta
- *potilasasiamies* auttaa potilasta selvittämään ongelmansa hoitopaikassa ja avustaa esim. muistutuksen tekemisessä

Potilaan velvollisuudet

- oikeat tiedot sairaudesta ja lääkityksestä
- yhteistyö hoitohenkilökunnan kanssa
- hoito-ohjeiden noudattaminen